

Есенни беседи

Сн. Иван Петров
Худ. оформление: Тая Дечева, Николай Генов

МЕДИЕВИСТИКАТА ПРЕЗ ХХІ ВЕК

Проф. д-р Дариуш Рот е виден полски литературовед и медиевист, преподавател в Силезийския университет в Катовице и Академията Ignatianum в Краков. От 2015 г. е директор на Центъра за иновации, трансфер на технологии и развитие на Фондацията на Силезийския университет. През 2003–2013 г. е член на президиума на Върховния съвет на висшето образование. Експерт е на Министерството на националното образование и на Националния център за изследване и развитие във Варшава, на Националната програма „Foresight Polska 2020“ и Фондацията за развитие на висшето образование. Рецензент е в Националната програма за развитие на хуманистиката. От 2011 г. е председател на Научния съвет на Института за регионални изследвания на Силезийската библиотека в Катовице¹.

В края на миналата година проф. Рот гостува в България и изнесе пред студентите по полска филология от Факултета по славянски филологии на Софийски университет лекция за периодизацията на полската средновековна литература, за жанровата ѝ система и за най-значимите произведения на старата полска култура, а също така се съгласи да даде интервю за сп. „Филологически форум“.

Здравейте, проф. Рот, благодарим Ви за интервюто! Дали бихте могли първо да представите на читателите на „Филологически форум“ своите последни изследователски интереси?

Здравейте! Наскоро имах възможността да посетя София и Пловдив и да изнеса лекции за средновековната култура в Полша, а сега се радвам, че ще присъствам на страниците на Вашето списание. В последно време продължавам своите започнати още преди това изследвания. Те засягат преди всичко пътеписната и географската литература от Средновековието до съвременното, литературния живот на Общината на чешките братя в стара Полша, полската литература в Силезия, макар че се старая също така да се занимавам с въпроси от

¹ Биографията на проф. д-р Дариуш Рот е взета от страницата на Полския институт в София.

сферата на медиевистиката. Сега подготвям книга за радиофейлетоните на Януш Корчак.

Вашите научни интереси са изключително разнообразни – започвайки от регионалната силезийска литература и културата на Общността на чешките братя в Полша чак до културните връзки между Полша и Исландия, които са отразени в старополската литература.

Да, опитвам се да се захващам с разнородни въпроси, често се занимавам с автори извън главното литературно течение. Тук ще посоча фигурите на чешкия печатар Даниел Ветер, който в продължение на четвърт век живее в Лешно и през 1638 г. издава първото описание на Исландия на полски език; Вавжинец Корвин, забележителния силезийско-латински поет и приятел на Николай Коперник, както и Анна Станиславска, авторката на написаната под формата на трени автобиография в стихове от XVII в.

Как виждате мястото на славянската култура в общоевропейския контекст на Средновековието, с какво тя обогатява литературната продукция от периода?

Радвам се, че повдигнахте този въпрос, защото днес все по-често забравяме за славянското единство, което се появява и узрява в периода, когато се създава полската държавност, т.е. някъде около X в. и продължава няколко века, влияейки на литургията, изящните изкуства и литературата. Неслучайно тайнственият монах, наричан условно Гал Аноним, който пристига в нашата страна през XII в. и създава текст, наречен „Полска хроника“, го започва с описание на Полша като част от Славянството.

Преподавате в Силезийския университет в Катовице, както и в Академията Ignatianum в Краков – можете ли да ни представите магистърските програми, свързани със средновековната литература и медиевистиката, научните форуми и периодиката на двете учебни заведения?

За съжаление, все по-малко студенти избират теми, свързани не само със Средновековието, но и изобщо със старата култура. Стараем се обаче да насърчаваме нашите студенти, а след това и докторанти да се захванат с тези въпроси. Такава роля например играе поредицата „Staropolskie teksty i konteksty“,

издавана от Филологическия факултет на Силезийския университет в Катовице, както и списанието „Perspektywy Kultury“, което се публикува от Философския факултет на Академията Ignatianum в Краков. Тази цел мотивира и усилията на Научния кръг за литература и култура на Ранното средновековие „Sław(i)anie“, който съществува към Филологическия факултет на Силезийския университет в Катовице. Имам удоволствието да отговарям за този кръжок.

Какви са предизвикателствата пред полската медиевистика и най-новите изследователски проекти в нея?

За най-важни предизвикателства, може би не толкова в научен, колкото в популяризаторски аспект, смятам опазването от забравата на средновековната култура, която е имала огромно влияние върху духовното развитие на Европа; създаването на проект за своеобразна история на паметта и показването на съвременното младо киберпоколение какво е значението на културната традиция. За това може да послужи използването на цифровите технологии в медиевистиката – своеобразна Медиевистика 2.0. Голямо предизвикателство, стоящо пред полската медиевистика, са прекратяването на изучаването на латински език в полските училища и цялостният не особено добър климат за хуманитаристиката. От много години доминира напълно погрешното убеждение, често подхранвано от медиите и служителите в областта на висшето образование и науката, че трябва да се подготвят единствено инженери, специалисти в сферата на високите технологии и точните науки, а хуманитарните науки са ненужна област, защото не носят действителни ползи, които могат да се изброят като открития и иновации.

А що се отнася до новите изследователски проекти, то това е тема за отделен разговор. Може би ще кажа само за подготвяната от мен книга за споменатия монах, който пристига в Полша, за да напише нейната история в началото на XII век. Бих искал да го покажа в различна от досегашната перспектива – като отличен средновековен специалист в областта на обществената комуникация, публичния маркетинг и обществените отношения.

Също така, искаме да Ви представим най-новото списание на Факултета по славянски филологии на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ и

Международния форум, който се организира за втори път, и бихме искали да поканим Вашите студенти и докторанти да участват на нашите конференции и да публикуват на страниците на изданието ни.

С удоволствие ще се запозная с Вашето списание и със сигурност ще го представя на полските студенти и докторанти. Благодаря Ви за възможността да разговаряме!

Благодарим Ви много за това интервю!

Въпросите зададе и преведе от полски език Кристиан Янев